

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa L. I.
przeciwko M. M.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki L. I.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]. na rzecz adwokata M. W. kwotę 2970 zł (dwa tysiące dziewięćset siedemdziesiąt złotych) powiększoną o należną kwotę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 29 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powodów (...) od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 9 sierpnia 2018 r., w sprawie przeciwko M. M. o ochronę dóbr osobistych oraz orzekł o kosztach procesu.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła powódka L.I., wskazując na naruszenie art. 23 w zw. z art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie

i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Podała, że zachodzi potrzeba wyjaśnienia czy w świetle art. 23 w zw. z art. 24 § 1 k.c. podjęcie przez osobę uprawnioną do władania lokalem działań polegających na zastosowaniu przymusu psychicznego wobec dotychczasowego posiadacza lokalu w celu zmuszenia do jego opuszczenia może zostać uznane za mające charakter bezprawny w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. w sytuacji, gdy osoba uprawniona może skorzystać z przewidzianych przez prawo środków ochrony jej praw do lokalu.

5. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/11, OSNC 2002/1/11; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002/12/151; postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2016 r., V SK 21/16). Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie,

jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne".

6. Problematyka przedstawiona w skardze kasacyjnej nie spełnia powyższych wymagań. Wyartykułowane w niniejszej sprawie w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości na tle art. 23 i 24 k.c. nie mają natury istotnych problemów prawnych. Osadzone są bowiem w okolicznościach sprawy, której dotyczy skarga kasacyjna i są pytaniem w istocie jedynie w tej właśnie sprawie. Wielość i zróżnicowanie stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle wykładni konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Kwestia, czy podjęcie przez osobę uprawnioną do władania lokalem działań polegających na zastosowaniu przymusu psychicznego wobec dotychczasowego posiadacza lokalu w celu zmuszenia do jego opuszczenia może zostać uznane za mające charakter bezprawny w rozumieniu art. 24 § 1 k.c., nie może zostać uznana za istotne zagadnienie prawne również z uwagi na to, że zgodnie z ustaleniami Sądu drugiej instancji pozwana, poza wezwaniem powodów do opuszczenia lokalu i wezwaniem Policji, nie podjęła żadnych bezpośrednich działań wymuszających ich wyprowadzenie się. Sąd Apelacyjny podał, że w świetle ustalonego stanu faktycznego brak jest podstaw do przyjęcia, M. M. zachowywała się wobec powodów niestosownie, obrażała ich czy też wyzywała. Z treści jakiegokolwiek dowodu nie wynika, by pozwana miała rozpowszechniać o powodach nieprawdziwe informacje. Wobec powyższego roszczenie powodów było w ocenie sądów *meriti* bezzasadne. Analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do konkluzji, że skarżąca nie zgadza się z tym stanowiskiem i prezentuje własną ocenę rozstrzygnięcia opartą o założenie,

że pozwana stosowała wobec powodów przymus psychiczny, a zatem o założenia faktyczne sprzeczne z zaprezentowanymi przez sądy *meriti*. Samo takie twierdzenie, jako niemające podstaw w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, nie stanowi jednak o wykazaniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

7. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono zgodnie z art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowił art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze w zw. § 4, § 8 pkt 6, § 14 ust. 1 pkt 2 oraz § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.